

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.022.01.2019

Adam Oler
Prezes Zarządu
Stadnina Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o.o.
z siedzibą w Nowych Jankowicach 17
86-320 Łasin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/046 Państwowa hodowla koni w Polsce

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stadnina Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o.o. ¹ , Nowe Jankowice 17, 86-320 Łasin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Oler, Prezes Zarządu Spółki ² , od 8 października 2019 r., wcześniej od 27 czerwca 2019 r. – p.o. Prezesa Zarządu W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Andrzej Mandecki, Prezes Zarządu ³ od 2 czerwca 2008 r. do 27 czerwca 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki utrzymania koni w Spółce 2. Hodowla koni w Polsce 3. Gospodarowanie majątkiem Spółki
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2015 r. do dnia zakończenia kontroli. Dla realizacji celów kontroli przewiduje się zbadanie dowodów sporządzonych w okresie wcześniejszym, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	1. Karol Sobieszczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/145/2019 z 4 października 2019 r. 2. Karol Gromotka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/163/2019 z 22 listopada 2019 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: „Stadnina” lub „Spółka”.

² Dalej: „Prezes Zarządu”.

³ Dalej: „P”

oprzedni Prezes Zarządu”.

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Spółka prowadziła hodowlę koni, realizując cele hodowlane nałożone programem hodowlanym, zatwierdzonym przez Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych poprzez hodowlę koni rasy polski koń zimnokrwisty. Zapewniła także właściwe warunki weterynaryjne, dokumentację leczenia oraz opiekę weterynaryjną. W gospodarstwach Spółki prowadzono ewidencję leczenia zwierząt (koni), w tym książki ewidencji wizyt lekarzy weterynarii, książki leczenia zwierząt gospodarskich a także karty wykonania czynności weterynaryjnych. Spółka – co do zasady - prawidłowo gospodarowała majątkiem w zakresie związanym z hodowlą koni, która to działalność nie należała do głównych przedmiotów jej funkcjonowania.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. przeprowadzania przeglądów hodowlanych, dokonywania przeniesień koni ze stada hodowlanego do niehodowlanego, sprzedaży koni z pominięciem publicznych form sprzedaży oraz bez zgody właściciela Spółki tj. z naruszeniem zasad określonych w Strategicznym programie hodowli koni, a także nie przestrzegania postanowień umów w sprawie wydzierżawiania i hotelowania koni.

Działalność Spółki w zakresie hodowli koni przynosiła stratę, którą to Stadnina pokrywała z działalności podstawowej związanej z hodowlą bydła i produkcji roślinnej. Tym samym Spółka nie inwestowała i nie remontowała obiektów związanych z hodowlą koni. Skutkowało to zaniedbaniami w należyтым ich utrzymaniu. Spółka przeprowadzała wymagane przeglądy budowlane tych obiektów, jednak w ramach tych przeglądów - nie zapewniła przeprowadzenia wszystkich wymaganych przeglądów instalacji wentylacyjnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki utrzymania koni w Spółce

Opis stanu faktycznego

Spółka założona została 29 maja 1994 r. Jej kapitał zakładowy na dzień 20 grudnia 2019 r. wynosił 7 923 000 zł i dzielił się na 15 846 udziałów. Wszystkie udziały w kapitale zakładowym należały do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Warszawie⁷. Przedmiotem przeważającej działalności Spółki był chów i hodowla bydła mlecznego. Przedmiotem pozostałej działalności było m.in. chów i hodowla koni, uprawa zbóż i roślin przemysłowych oraz sprzedaż żywych zwierząt.

W okresie do października 2019 r. w skład struktury organizacyjnej Spółki wchodziły m.in. Gospodarstwo Nowe Jankowice, Gospodarstwo Lisnowo z zakładem Widlice, Gospodarstwo Mędrzyce z zakładem Szarnoś, Warsztat Mechaniczno-Naprawczy w Łasinie oraz Stado Ogierów w Kętrzynie⁸. W okresie od października 2019 r. w strukturze organizacyjnej Spółki znajdowały m.in. Gospodarstwo Nowe Jankowice-Mędrzyce-Szarnoś, Gospodarstwo Lisnowo-Widlice, a także Stado Ogierów oraz wskazany wyżej warsztat.

(akta kontroli str. 6-19, 340-376)

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dalej: „KOWR”. Wcześniej do 31 sierpnia 2017 r.: Agencja Nieruchomości Rolnych, dalej: „ANR”.

⁸ Dalej: „Stado Ogierów”.

1.1. Warunki utrzymania koni

1.1.1. Na podstawie oględzin dwóch stajni⁹ stwierdzono m.in., że: (1) usytuowane były one na terenie ogrodzonym, zabezpieczonym przed dostępem innych zwierząt; (2) pomieszczenia inwentarskie dla koni posiadały wentylację i oświetlenie elektryczne, zapewniono w nich dostęp światła naturalnego; (3) boksy dla koni miały właściwą powierzchnię; (4) koniom zapewniono swobodę ruchów, a w szczególności możliwość kładzenia się, wstawania oraz leżenia; (5) podłoga w pomieszczeniach inwentarskich dla koni była twarda i stabilna, a jej powierzchnia nieśliska; (6) wyposażenie i sprzęt przeznaczone do karmienia i pojenia koni wykonano i umieszczono w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwiający bezkonfliktowy dostęp koni do paszy i wody.

(dowód: akta kontroli str. 68-115)

W gospodarstwach Spółki prowadzono ewidencję leczenia zwierząt (koni), w tym książki ewidencji wizyt lekarzy weterynarii¹⁰, książki leczenia zwierząt gospodarskich oraz zwierząt, z których pozyskane tkanki lub produkty są przeznaczone do spożycia przez ludzi, a także karty wykonania czynności weterynaryjnych.

(dowód: akta kontroli str. 47-67, 116-144, 2407-2436)

W latach 2015-2019 pracownicy Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej przeprowadzili w Spółce 15 kontroli potwierdzając właściwy dobrostan oraz warunki utrzymania zgodne z wymogami określonymi - w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt¹¹, ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt¹² - oraz - w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek¹³. Natomiast w wyniku przeprowadzonej w 2016 r. kontroli Stajni w Mędrzycach ANR wniosła uwagi dotyczące dobrostanu zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 324-335, 2222-2293)

1.1.2. Spółka nie wprowadziła w formie pisemnej zasad karmienia i pojenia koni, oraz harmonogramów pracy masztalerzy.

Poprzedni Prezes Zarządu wyjaśnił, że nie było potrzeby sporządzenia takich harmonogramów, ponieważ masztalerzy posiadali zakresy czynności oraz wiedzieli, o której godzinie i jakie czynności należy wykonywać; ponadto osoby te musiały prowadzić inne dodatkowe czynności w gospodarstwie, np. w okresie żniw.

(dowód: akta kontroli str. 2203-2209)

1.2. Sprzedaż koni na rzeź

W Spółce nie wprowadzono zasad sprzedaży koni na rzeź.

Zgodnie z nieoznaczonym datą oświadczeniem Głównego Hodowcy Koni pt. „Zasady sprzedaży koni na rzeź”:

- sprzedaż koni na rzeź odbywała się w Spółce sporadycznie i dotyczyła głównie koni, które doznały nieodwracalnych urazów, koni w bardzo złym stanie zdrowia oraz koni z uwiązaniem starym;

⁹ Stajni elitarniej w Nowych Jankowicach i Stajni murowanej w Mędrzycach.

¹⁰ Założone w październiku 2016 r., w wyniku zaleceń pokontrolnych ANR.

¹¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 122, ze zm., dalej: „ustawa o ochronie zwierząt”.

¹² Dz. U. z 2018 r. poz. 1967, dalej: „ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt”.

¹³ Dz. U. Nr 168, poz. 1643, dalej: „rozporządzenie z 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych”.

- pozyskaniem takich koni miały zajmować się podmioty specjalistyczne, prowadzące utylizację.

(dowód: akta kontroli str. 5)

Poprzedni Prezes Zarządu podał, że nie było konieczności ustalenia zasad sprzedaży koni na rzeź, zaś konie na rzeź przeznaczane były w większości w wyniku ich brakowania.

(dowód: akta kontroli str. 2203-2209)

Analiza wszystkich 58 protokołów selekcji 131 koni (w tym brakowania podstawowego i doraźnego) wykazała, że w wyniku brakowania doraźnego na rzeź przeznaczono 13 koni. Przyczyną brakowania m.in. były wiek oraz choroby. W sporządzaniu protokołów brakowania uczestniczył pracownik służby weterynaryjnej.

Na podstawie wykazu podmiotów kupujących konie od Stadniny ustalono, że w 2018 r. sprzedano siedem koni z przeznaczeniem na rzeź¹⁴ za łączną kwotę 37,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 320-323, 2210-2218)

1.3. Zapewnienie w Spółce opieki weterynaryjnej dla koni

W okresie objętym kontrolą opiekę weterynaryjną w zakresie rozrodu koni sprawowały podmioty świadczące usługowo obsługę weterynaryjną. Koszty opieki weterynaryjnej wynosiły ogółem 161,1 tys. zł¹⁵.

(akta kontroli str. 29-46, 169-170)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Na podstawie oględzin dwóch należących do Stadniny stajni¹⁶, wykorzystywanych do hodowli koni w czasie kontroli, stwierdzono że:

a) w Stajni murowanej w Mędrzycach, nie wydzielono miejsca do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczonego przed dostępem osób niepowołanych, co stanowiło naruszenie wymogu określonego w § 1 pkt 1 rozporządzenia z 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych;

Prezes Zarządu podał, że nie wie dlaczego nie wydzielono tego miejsca, zaś w związku z objęciem stanowiska Prezesa zbadanie sytuacji hodowli koni zostawił sobie do analiz w późniejszym okresie.

b) w Stajni elitarnej w Nowych Jankowicach przy wyjściu na wybieg, wzdłuż ścian, ustawiono próbnik oraz stalowe belki, stwarzające niebezpieczeństwo urazu, w przypadku kontaktu z tymi przedmiotami; natomiast podłoże wybiegu, na którym przebywały konie, stanowiły błoto i kałuże.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt warunki hodowli zwierząt nie mogą powodować urazów i uszkodzeń ciała lub innych cierpień. Zgodnie zaś z § 3 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy

¹⁴ 14 grudnia 2018 r. - ogier Bowen, ur. 2007 r. (5 643,75 zł); 8 listopada 2018 r. - ogier Tensor, ur. 2003 r. (6 411,86 zł), - ogier Waldos, ur. 2009 r. (8 925,05 zł), - ogier Selest, ur. 1999 r. (4 211,79 zł); 29 czerwca 2018 r. - ogier Ulysse de Rosiere, ur. 2008 r. (6 690,60 zł).

¹⁵ W 2015 r. - 46,8 tys. zł; w 2016 r. - 10,5 tys. zł; w 2017 r. - 36,3 tys. zł w 2018 r. - 45,4 tys. zł i w 2019 r. (do 30 września) - 22,1 tys. zł.

¹⁶ Stajni elitarnej w Nowych Jankowicach i Stajni murowanej w Mędrzycach.

ochrony zostały określone w przepisach UE¹⁷ konie utrzymuje się w warunkach nieszkodliwych dla ich zdrowia oraz niepowodujących urazów, uszkodzeń ciała i cierpień.

Główny Hodowca Koni podał, że w jego ocenie sprzęt ten nie zagraża niebezpieczeństwu koni, a wręcz przeciwnie przeciwdziała urazom bioder, jakie mogłyby się zdarzyć w przypadku zahaczenia o futrynę.

Odnosnie zalanego podłoża wybiegu Prezes Zarządu podał, że była to sytuacja awaryjna, gdyż zostało przerwane ogrodzenie największego wybiegu, na którym normalnie przebywały klacze; do momentu naprawy tego ogrodzenia konie te przebywały czasowo na tym wybiegu; na okres wiosenny zaplanowano przeorganizowanie wybiegów dla koni i podział obecnie istniejących dużych wybiegów na mniejsze kwatery.

NIK zauważył, że w innych stajniach przy wyjściu na wybieg nie było takich przedmiotów, a próbniki były ustawiane w innych pomieszczeniach w miejscach nie stanowiących zagrożenia dla urazu konia. Jednocześnie Izba zwraca uwagę, iż w zabłoconych i podmokłych wybiegach dla koni mogą znajdować się bakterie wywołujące choroby takie jak gruda (zmiana skórna pojawiająca się najczęściej w okolicach pęcin koni). W trakcie kontroli ustalono m.in., że choroba ta była przyczyną brakowania koni hodowlanych.

c) wszystkim dorosłym klaczom w części Stajni elitarnej w Nowych Jankowicach („biegalni II”), nie zapewniono co najmniej 10 m² powierzchni na jednego konia utrzymywanego w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi, co stanowiło naruszenie wymogu określonego w § 14 ust. 3 pkt 1 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich. W trakcie oględzin¹⁸ ustalono, że powierzchnia „biegalni II” wynosiła 279,6 m², a przebywały w niej 34 dorosłe klacze (co stanowiło 8,22 m² na jedną klacz).

Prezes Zarządu podał, że w stajni tej podzielonej na dwie biegalnie (biegalnia I i biegania II) łączna średnia powierzchnia przypadająca na jedną klacz była większa niż wymagane minimum, jednak obsada koni w obu białalniach jest nierównomierna; teoretycznie można by było tak podzielić ilość koni, aby powierzchnia przypadająca na jednego konia była by wystarczająca, jednak w praktyce, ze względu na silną hierarchię w stadzie koni i terytorializm, byłoby to bardzo niebezpieczne dla koni.

(dowód: akta kontroli str. 68-115, 767, 772, 774, 776, 778, 2174-2178, 2196-2201)

W ocenie NIK brak możliwości przeniesienia klaczy z białalni I do białalni II nie stanowi usprawiedliwienia dla nie dotrzymywania jednego z wymogów utrzymywania koni.

2. W okresie od 1 stycznia 2017 r. do 30 września 2019 r. Spółka zlecała usługi weterynaryjne bez przetargu, co stanowiło naruszenie wymogu określonego w § 1 zarządzenia nr 22/2016 Prezesa Zarządu z dnia 11 października 2016 r. w sprawie zastosowania się do zaleceń pokontrolnych ANR z dnia 20 września 2016 r. Łączna kwota udzielonych w ten sposób zleceń wynosiła 103,80 zł.

Poprzedni Prezes Zarządu podał, że przetargów na usługi weterynaryjne nie przeprowadzano, gdyż dobierano lekarzy pod względem kompetencji, a nie tylko ceny, ponieważ na rynku było niewielu lekarzy specjalizujących się w leczeniu koni.

¹⁷ Dz. U. z 2017 r., poz. 127, dalej: „rozporządzenie z 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich”.

¹⁸ Tj. 5 grudnia 2019 r.

(dowód: akta kontroli str. 169-170, 320-335, 2203-2209, 2220, 2221)

NIK zauważa, że w Spółce obowiązuje zarządzenie nakładające obowiązek wybrania podmiotów świadczących usługi weterynaryjne w drodze przetargu. Zarządzenie to nie stanowi wyjątków, dlatego powyższa argumentacja nie może stanowić usprawiedliwienia dla niestosowania regulacji wewnętrznych obowiązujących w Spółce, które wprowadzono w ramach realizacji zaleceń po kontroli ANR.

3. W Stadninie w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 24 kwietnia 2019 r. zaakceptowano 13 faktur za usługi weterynaryjne, a w konsekwencji zapłacono kwotę łączną o 2,1 tys. zł wyższą niż wynikało to z umowy z podmiotem, świadczącym obsługę weterynaryjną albowiem wynagrodzenie za te usługi naliczone zostało przez Wykonawcę niezgodnie z obowiązującym cennikiem.

Prezes Zarządu podał, że nie zwrócił uwagi na ten fakt przy akceptacji jednej faktury wystawionej w czasie, kiedy pełnił obowiązki Prezesa.

(akta kontroli str. 29-46, 2203-2209)

NIK zauważa, że Spółka powinna weryfikować prawidłowość naliczenia wysokości swojego zobowiązania, wynikającego z umowy zawartej z podmiotem świadczącym obsługę weterynaryjną, poprzez stosowną kontrolę formalno-rachunkową służb księgowych.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka zapewniła warunki weterynaryjne oraz warunki utrzymania koni określone w przepisach prawa. W gospodarstwach Spółki prowadzono ewidencję leczenia zwierząt (koni), w tym książki ewidencji wizyt lekarzy weterynarii, książki leczenia zwierząt gospodarskich, a także karty wykonania czynności weterynaryjnych. Stajnie usytuowane były na terenie ogrodzonym, zabezpieczonym przed dostępem innych zwierząt, pomieszczenia inwentarskie dla koni posiadały wentylację i oświetlenie elektryczne, zapewniono w nich dostęp światła naturalnego; a boksy dla koni miały – co do zasady – właściwą powierzchnię w wyniku czego koniom zapewniono swobodę ruchów. Niemniej jednak w jednym z pomieszczeń nie zapewniono klaczom powierzchni przynajmniej o minimalnych wymiarach przewidzianych prawem, a przy wyjściu z jednej ze stajni umieszczono przedmioty, stwarzające niebezpieczeństwo powstania urazów u koni, zaś jeden z używanych wybiegów pokryty był błotem i kałami.

Jako nieprawidłowe Izba ocenia także fakt zlecenia usług opieki weterynaryjnej bez przetargu przewidzianego zarządzeniem nr 22/2016 Prezesa Zarządu z dnia 11 października 2016 r. oraz uiszczanie opłat za usługi weterynaryjne w cenie wyższej niż wynikało to z umowy.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Hodowla koni w Spółce

2.1. Cele i zadania w zakresie hodowli koni

2.1.1. Praca hodowlana w Stadninie miała utrzymywać cechy koni rasy „polski koń zimnokrwisty”, tj.: harmonijną budowę, zdrowie, wydajność i efektywny ruch oraz cechy charakteru przyjazne człowiekowi. Cele te osiągać miały być poprzez wprowadzone cztery stopnie selekcji dla klaczy i ogierów.

Powyższe założenia ujęte zostały w biznesplanie Spółki na lata 2016-2020¹⁹, oraz w biznesplanach na lata 2017²⁰ i 2018²¹.

¹⁹ Z marca 2016 r.

²⁰ Z marca 2017 r.

Zgodnie ze „Strategicznym programem hodowli koni w Spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych”²² minimalna liczba klaczy matek w Stadninie powinna wynosić 75. W związku z kontrolą Spółki, przeprowadzoną przez pracowników ANR 9 września 2016 r., w ramach uwag i zaleceń wskazano, że duża obsada koni w Mędrzycach i Szarnosiu wymaga przeprowadzenia analizy ilości utrzymywanych koni w aspekcie ich dobrostanu. W związku z tym w biznesplanach na lata 2017 i 2018 liczbę tą zmniejszono odpowiednio do 73 i 60.

(akta kontroli str. 324-335, 521-581, 1476-1644, 2174-2178, 2174-2178, 2203-2209)

Według stanu na dzień 1 stycznia 2015, 2016, 2017, 2018 i 2019 r. Spółka posiadała odpowiednio: 263, 277, 254, 237 i 224 koni, w tym odpowiednio: 78, 75, 76, 57 i 57 klaczy stadnych oraz odpowiednio: 73, 73, 72, 72 i 70 ogierów zimnokrwistych i szlachetnych w Stadzie Ogierów w Kętrzynie.

Spółka posiadała ww. wymaganą minimalną ilość klaczy według stanu na 1 stycznia 2015, 2016 i 2017 r. Natomiast liczba klaczy według stanu na 1 stycznia 2018 i 2019 r. była niższa od liczby założonej w Strategicznym programie i 60 założonej w biznesplanie na 2018 r.

Poprzedni Prezes Zarządu oraz Główny Hodowca Koni podali, że nie da się utrzymać dokładnej liczby klaczy. Liczba 57 dotyczy klaczy matek, do tego należy dodać klacze pierwiastki do włączenia w danym roku.

(akta kontroli str. 521-581, 400-508, 1590-1644, 2174-2178, 2203-2209)

2.1.2. Zadania dotyczące pracy hodowlanej dla Stada Koni w Nowych Jankowicach²³ realizował Główny Hodowca Koni, a dla Stada Ogierów - Dyrektor Stada Ogierów w Kętrzynie²⁴. Osoby te posiadały wykształcenie wyższe zootechniczne oraz staż pracy od 39 do 40 lat. Główny Hodowca Koni posiadał uprawnienia wymagane w hodowli koni, certyfikat prezentacji i pielęgnacji koni oraz ukończył kurs identyfikacji koni. Dyrektor Stada Ogierów ukończył m.in. studia podyplomowe w zakresie zarządzania gospodarką narodową oraz kurs identyfikacji koni Polskiego Związku Hodowców Koni, posiadał upoważnienie do oceny koni rasy polski koń zimnokrwisty, a także wchodził w skład Komisji Księgi Stadnej koni rasy polski koń zimnokrwisty.

(akta kontroli str. 6-19, 20-23, 336, 2174-2178, 2116-2119, 2192-2195, 2203-2209)

2.1.3. Spółka nie opracowała własnych szczegółowych zasad przeprowadzania przeglądów hodowlanych. Z wyjaśnień poprzedniego Prezesa Zarządu oraz Głównego Hodowcy Koni wynikało, że Spółka opierała się w przeglądach hodowlanych, prowadzonych na zasadach określonych w Strategicznym programie hodowli koni, oraz stosowała zasady przekazane w tym zakresie przez Departament Nadzoru nad Spółkami Strategicznymi KOWR w piśmie z 21 lutego 2018 r.

W latach 2015-2019²⁵ w Stadninie przeprowadzonych zostało siedem przeglądów hodowlanych²⁶ przez komisję w składzie: pracownik KOWR (przewodniczący), Główny Hodowca Spółki oraz pracownicy Spółki. Na podstawie protokołów brakowania wybrakowano (wyselekcjonowano i przeklasyfikowano) 59 koni ze stanu Stadniny do stada obrotowego, a 56 z nich przeznaczono do sprzedaży.

²¹ Ze stycznia 2018 r.

²² Z maja 2015 r. Dalej: „Strategiczny program hodowli koni”.

²³ Tj. Stada utrzymywanego w Stajniach w Nowych Jankowicach, Mędrzycach, Szarnosiu i Widlicach.

²⁴ Dalej: „Dyrektor Stada Ogierów”.

²⁵ Do 28 maja 2018 r.

²⁶ 13 października 2015 r. w Nowych Jankowicach, 6 października 2016 r. w Kętrzynie, 27 września 2017 r. w Nowych Jankowicach, 24 kwietnia 2018 r. w Nowych Jankowicach, 8 października 2018 r. w Kętrzynie, 9 października 2018 r. w Nowych Jankowicach, oraz 28 maja 2019 r. w Nowych Jankowicach.

Poza tym, w dniu 26 kwietnia 2016 r. przez czterech pracowników Stadniny sporządzony został protokół brakowania podstawowego²⁷, na podstawie którego wybrakowano i przeznaczono do sprzedaży 16 koni.

Ponadto pracownicy Stadniny²⁸ sporządzili 50 komisyjnych protokołów doraźnego brakowania 56 koni. Ogółem dokonano przeniesienia 131 koni ze stada hodowlanego do niehodowlanego.

(akta kontroli str. 171-205, 320-323, 521-581, 732-736, 750-816, 2174-2178, 2203-2209)

2.1.4. Konie stada hodowlanego Spółki poddawane były ocenie wartości użytkowej. Osiągnięcia koni hodowanych w Stadninie uzyskane na pokazach, czempionatach i wystawach hodowlanych polskich koni zimnokrwistych w latach 2015-2018 obejmowały:

- w 2015 r. - pięć czempionatów, cztery pierwsze, sześć drugich, pięć trzecich i dwa czwarte miejsca;
- w 2016 r. - cztery czempionaty, cztery pierwsze, pięć drugich i sześć trzecich miejsc;
- w 2017 r. - trzy czempionaty, osiem pierwszych, cztery drugie, sześć trzecich i dwa czwarte miejsca;
- w 2018 r. - pięć czempionatów, cztery pierwsze, sześć drugich, sześć trzecich i dwa czwarte miejsca; sześć pierwszych, jedno drugie i dwa czwarte miejsca w pokazach powożenia.

Ponadto, w latach 2015-2019, 68 ogierów w kwalifikacjach w ramach jesiennych wystaw-sprzedaży uzyskiwało od 80 do 86 punktów bonitacyjnych w 100 punktowej skali. W okresie objętym kontrolą 67 ogierów poddano także próbie dzielności.

(akta kontroli str. 147-168; 257-305; 314-319)

2.1.5. Wydierżawianie koni własnych

W latach 2015-2019²⁹ z tytułu wydierżawiania koni ze Stada Ogierów Spółka uzyskała łącznie 248,2 tys. zł³⁰. W latach 2015-2018 zawarto w tym zakresie 280³¹ „umów usługi hodowlanej”.

Spółka w ramach tych umów przekazywała ogiery usługobiorcom, którzy zobowiązywali się m.in. do: (1) zapewnienia koniom właściwego pomieszczenia i ruchu na świeżym powietrzu oraz odpowiednich warunków³²; (2) ponoszenia wszelkich kosztów związanych z przygotowaniem i utrzymaniem stajni w stanie zgodnym z przepisami weterynaryjnymi dotyczącymi prowadzenia punktu kopulacyjnego; (3) ponoszenia wszelkich kosztów związanych z wyżywieniem i utrzymaniem ogiera, obsługą, leczeniem, szczepieniem, odrobaczeniem ogiera, odebraniem i odwozem z i do miejsca stacjonowania, doprowadzenie ogiera na wyznaczone miejsca przeglądów selekcyjnych oraz poddawania go próbom użytkowości zgodnie z programem hodowlanym; (4) zorganizowania dla ogiera punktu kopulacyjnego w oparciu o przepisy ustawy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 czerwca

²⁷ Bez udziału pracownika KOWR.

²⁸ W tym - Główny Hodowca Koni.

²⁹ Do 30 września 2019 r.

³⁰ W poszczególnych latach 2015-2018 uzyskano odpowiednio: 107, 0 tys. zł; 57, 7 tys. zł; 84,1 tys. zł i 80,5 tys. zł, a w okresie od 1 stycznia do 30 września 2019 r. – 81,9 tys. zł.

³¹ 49 w 2015 r., 61 w 2016 r., 68 w 2017 r., 55 w 2018 r. i 47 w 2019 (do 30 września).

³² Stosownie do wymogów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2003 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich (Dz. U. poz. 1629).

2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia punktu kopulacyjnego³³; (5) rozreklamowania punktu kopulacyjnego; (6) wydawania świadectw pokrycia klaczy.

Usługobiorca zobowiązywał się ponadto do zapłaty jednorazowo czynszu w określonym terminie, oraz nie udostępniania ogiera osobie trzeciej bez pisemnej zgody usługodawcy.

(akta kontroli str. 817-891)

2.2. Sprzedaż koni własnych

Spółka nie opracowała własnych zasad i warunków sprzedaży koni, ani pisemnych harmonogramów ich sprzedaży.

Główny Hodowca Koni podał, że harmonogram sprzedaży koni ustalany był w porozumieniu z przedstawicielem KOWR, najczęściej telefonicznie, w oparciu o wzajemną dogodność terminów. Główny Hodowca Koni oraz poprzedni Prezes Zarządu podali, że stosowano w tym zakresie zasady sprzedaży koni określone w załączniku nr IV Strategicznego programu hodowli koni oraz w piśmie KOWR z 21 lutego 2018 r., a ponadto stosowano także zasady zawarte w Regulaminie aukcji-licytacji koni opracowanym przez Spółkę.

W latach 2015-2018 sprzedano ogółem 198 koni, w tym 45 w 2015 r., 55 w 2016 i 2017 r. oraz 43 w 2018 r. Ze sprzedaży tej uzyskano łącznie 1 358,3 tys. zł netto, z tego, w poszczególnych latach odpowiednio: 259,4 tys. zł, 350,2 tys. zł, 394,4 tys. zł i 354,2 tys. zł. Średnia cena uzyskana ze sprzedaży jednego konia w tych latach wynosiła odpowiednio: 5,8 tys. zł, 6,4 tys. zł, 7,2 tys. zł i 8,2 tys. zł.

Porównanie wszystkich cen transakcyjnych do cen ewidencyjnych wykazało, że tylko w ośmiu przypadkach³⁴ (4,0%) cena transakcyjna była niższa od ceny księgowej. Różnice zawierały się w granicach od 0,3 tys. zł do 3,8 tys. zł.

Spółka uzyskała zgodę właściciela na sprzedaż 20 spośród 198 koni.

W 10 przypadkach sprzedaży koni w formie publicznej³⁵ sprzedano łącznie 98 tych zwierząt. Dalsze 16 koni sprzedano w wyniku indywidualnych negocjacji z klientem, po nieskutecznej sprzedaży na aukcji (stosownie do wytycznych zawartych w załączniku nr IV do Strategicznego programu hodowli koni oraz w piśmie KOWR z 21 lutego 2018 r.).

(akta kontroli str. 731-735, 1172-1452, 2084-2088, 2092, 2124-2131, 2150-2152, 2203-2209)

2.3. Wycena koni

W badanych latach Spółka dokonywała wyceny koni na podstawie zarządzeń wyceny zapasów i inwentarza żywego³⁶. W dokumentach tych wskazano wartość np. ogierów czołowych od 9 do 10 tys. zł oraz klaczy od 7 tys. zł³⁷ do 5 tys. zł³⁸.

Wyceny koni dokonywały trzyosobowe komisje powoływane przez Prezesa. Spośród 198 sprzedanych koni komisje dokonały wyceny 156 z nich.

³³ Dz. U. Nr 156, poz. 1638.

³⁴ Poniżej ceny ewidencyjnej sprzedano: w 2015 r. trzy konie –Irmina, Cethart i Rokosz, w 2016 r. jednego – Steben, w 2017 r. dwa – Bryk i Blusier, w 2018 r. dwa – Epistratos i Bowen.

³⁵ 30 kwietnia i 20 października 2015 r., 12 maja, 24 czerwca i 13 października 2016 r., 13 kwietnia, 29 czerwca i 12 października 2017 r., oraz 20 lutego i 11 października 2018 r.

³⁶ Z 18 grudnia 2015 r., 19 grudnia 2016 r, 2017 r., 2018 r.

³⁷ Od trzech do siedmiu lat.

³⁸ Powyżej 12 lat.

Analiza losowo wybranych 63 transakcji sprzedaży koni wykazała, że tylko w dwóch przypadkach³⁹ (3,2%) cena ustalona w wycenie konia była niższa od wartości księgowej o 0,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 1180-1191, 1200, 1204, 1206-1207, 1210, 1214-1221, 1231-1232, 1241-1245, 1253-1254, 1256-1267, 1274-1275, 1280, 1287-1289, 1300, 1302, 1304, 1306-1307, 1464-1467)

2.4 Promocja hodowli koni

Biznesplan Spółki nie zawierał zasad promowania hodowli koni. W sprawozdaniach z działalności Zarządu Spółki wykazywano natomiast wyniki uzyskane na pokazach, czempionatach i wystawach hodowlanych.

Spółka w latach 2015-2019 (do 30 września) wydatkowała na promocję hodowli koni łącznie 28,5 tys. zł.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu promocja hodowli koni realizowana była w 2019 r. m.in. poprzez współudział w organizacji konferencji na temat koni zimnokrwistych, zorganizowanie ogólnopolskich czempionatów i przeglądów koni w Kętrzynie i Szarnosiu, udział w Cavaliadach, a także - przez zorganizowanie stoisk w trakcie ogólnopolskich imprez rolniczych.

(akta kontroli str. 988, 1476-1955, 2199-2201)

2.5 Sprawozdawczość w zakresie hodowli koni

W latach 2015-2019 Spółka sporządziła i przekazała do KOWR sprawozdania określone w załączniku nr II do Strategicznego programu hodowli koni oraz w piśmie KOWR z 21 lutego 2018 r. W szczególności Spółka złożyła wszystkie wymagane imienne wykazy Stada Koni w Nowych Jankowicach oraz jak i imienne wykazy Stada Ogierów, które zawierały m.in. liczby i nazwy koni.

(akta kontroli str. 401-707, 1453-1460, 2203-2209)

2.6. Hotelowanie koni

Usługę hotelowania koni świadczone w Stadzie Ogierów. W latach 2015-2019 (do 30 września) uzyskano z tego tytułu łącznie 373,5 tys. zł, w tym: 85,7 tys. zł w 2015 r., 81,6 tys. zł w 2016 r., 72,5 tys. zł w 2017 r., 75,8 tys. zł w 2018 r. oraz 57,9 tys. zł za okres od 1 stycznia do 30 września 2019 r.

Na podstawie szczegółowego badania wszystkich 73 umów dotyczących hotelowania koni, obowiązujących w 2015 r. oraz 46 takich umów, obowiązujących w 2017 r., stwierdzono, że uzyskane wpływy były zgodne z zaksięgowanymi.

Spółka zobowiązywała się w umowach tych do zapewniania przechowywanym koniom: miejsca w boksie, wyżywienia, codziennej pielęgnacji podstawowej (karmienia, ścielenia) oraz stánówki dla ogierów. Zgodnie z powyższymi umowami obowiązek ubezpieczenia konia oraz obowiązek pokrycia ewentualnych kosztów opieki weterynaryjnej spoczywał na właścicielu zwierzęcia.

W każdej z powyższych umów określono dane identyfikujące konia, wysokość opłaty hodowlanej za jedną dobę pobytu, a także zasady odpłatności oraz tryb postępowania przy braku terminowego uregulowania opłat.

(akta kontroli str. 893-972)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

³⁹ Przed sprzedażą w 2015 r.: konia Irmina wyceniono na 5 200 zł, przy cenie ewidencyjnej 6 000 zł, konia Stemina wyceniono na 4 500 zł przy cenie ewidencyjnej 5 000 zł.

1. Spółka w latach 2015-2019 (do 28 maja 2019 r.) nierzetelnie przeprowadziła osiem⁴⁰ przeglądów hodowlanych:

- we wszystkich wyżej wymienionych przypadkach nie dokonano oceny stanu kondycji i pielęgnacji koni oraz nie dokonano oceny przychówku, stosownie do wymogów określonych w załączniku nr III do Strategicznego programu hodowli koni;
- w ich trakcie nie dokonano także oceny realizacji założeń programów hodowlanych, stosownie do wytycznych KOWR zawartych w piśmie z 21 lutego 2018 r.;
- w siedmiu przeglądach hodowlanych⁴¹ w skład komisji nie wchodził Prezes Zarządu Spółki, zaś w jednym przeglądzie⁴² - w skład komisji nie wchodził przedstawiciel właściciela (KOWR), stosownie do wymogów określonych w załączniku nr III do Strategicznego programu hodowli koni oraz w czterech⁴³ z nich także stosownie do wytycznych KOWR zawartych w piśmie z 21 lutego 2018 r.;

Główny Hodowca Koni podał, że według niego zasady dotyczące przeglądów hodowlanych ujęte w Strategicznym programie hodowli koni powinny ulec nowelizacji, ponieważ aktualną ocenę i przydatność do hodowli koni oraz związaną z tym dokumentację prowadzi Polski Związek Hodowców Koni.

Poprzedni Prezes Zarządu w swoich wyjaśnieniach nie wskazał przyczyn braku ocen przychówku, stanu kondycji i pielęgnacji koni oraz realizacji założeń programów hodowlanych, a także – przyczyn nieprawidłowego składu komisji prowadzących przeglądy hodowlane.

(akta kontroli str. 320-323, 708-736, 750-763, 813-816, 2174-2191, 2203-2209)

2. W latach 2015-2019 (do 26 lipca 2019 r.) pracownicy Spółki wyeliminowali 46 koni ze stada hodowlanego niezgodnie z zasadami określonymi w Strategicznym programie hodowli koni, i tak:

- wyeliminowano z hodowli 30 koni ze względu na wiek i zmiany starcze, choroby⁴⁴, stan zdrowia⁴⁵, „brak zdrowia”, brak potomstwa oraz ślepotę. Na tę okoliczność sporządzono 29 protokołów brakowania doraźnego⁴⁶ Tymczasem z załącznika nr II (*in fine*) do Strategicznego programu hodowli koni wynika, że protokół brakowania doraźnego sporządza się w przypadku zdarzeń ze skutkiem śmiertelnym dla zwierzęcia: padnięć, skierowania na rzeź na skutek choroby lub wypadku. Przeniesienie koni ze stada hodowlanego do niehodowlanego powinno się odbyć protokołem selekcji podstawowej;
- skład komisji dokonującej brakowania podstawowego protokołem z 26 kwietnia 2016 r. był niezgodny z wymogami określonymi w załączniku nr III do Strategicznego programu hodowli koni, tj. nie było w niej przedstawiciela ANR. Zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr III przegląd hodowlany przeprowadzić powinna komisja, której przewodniczy pracownik Zespołu

⁴⁰ Przeprowadzonych w dniach: 13 października 2015 r. w Nowych Jankowicach, 26 kwietnia 2016 r. w Nowych Jankowicach, 6 października 2016 r. w Kętrzynie, 27 września 2017 r. w Nowych Jankowicach, 24 kwietnia 2018 r. w Nowych Janowicach, 8 października 2018 r. w Kętrzynie, 9 października 2018 r. w Nowych Jankowicach i 28 maja 2019 r. w Nowych Jankowicach.

⁴¹ Przeprowadzonych w dniach: 26 kwietnia i 6 października 2016 r., 27 września 2017 r., 24 kwietnia 2018 r., 8 października 2018 r., 9 października 2018 r. i 28 maja 2019 r.

⁴² W dniu 26 kwietnia 2016 r. Zdarzenie udokumentowane protokołem brakowania podstawowego.

⁴³ Przeprowadzonych w dniach: 24 kwietnia 2018 r., 8 października 2018 r., 9 października 2018 r. i 28 maja 2019 r.

⁴⁴ Brodawczyca, rozległa gruda, rak kopyta.

⁴⁵ Kulawizna, przewlekła kulawizna, niezborność zadu, paraliż zadu.

⁴⁶ Z 29 grudnia 2014 r., dwa z 8 stycznia 2015 r., dwa z 4 sierpnia 2015 r., dwa z 24 września 2015 r., trzy z 20 sierpnia 2015 r., z 10 grudnia 2015 r., trzy z 2 lutego 2016 r., z 10 stycznia 2017 r., z 14 lutego 2017 r., z 22 czerwca 2017 r., siedem z 8 sierpnia 2017 r., z 5 grudnia 2017 r. i cztery z 6 lutego 2018 r.,

Nadzoru Właścicielskiego ANR, a członkami są osoby Zarządu Spółki oraz pracownik Spółki odpowiedzialny za dział hodowli koni. W trakcie tego brakowania wyeliminowano z hodowli 16 koni,

Skutkiem wyeliminowania powyższych koni z hodowli była możliwość ich sprzedaży bez uzyskania zgody właściciela. W kontroli ustalono, że 46 koni ujętych w powyższych protokołach zostało sprzedanych przez Stadninę właśnie bez tej zgody, a łączna cena uzyskana w wyniku tych transakcji wyniosła 280,7 tys. zł.

Główny Hodowca Koni podał, że gdyby nie dokonywano opisanego wyżej brakowania, to wszystko wskazywało na to, że konie te w niedługim czasie by padły, a cena uzyskana za padlinę była by ekonomicznie nieuzasadniona, zaś w przypadkach brakowania podstawowego nie podejmował on decyzji o tym, kto będzie brał udział w komisji.

Poprzedni Prezes Zarządu podał, że:

- powyższe zasady te utrudniały sprzedaż koni - musiałby za każdym razem uzyskiwać zgodę KOWR na sprzedaż, a z drugiej strony był odpowiedzialny i rozliczany z uzyskiwanego wyniku przez Spółkę;
- zasady te powinny być zmienione;
- ważniejsza była realizacja biznesplanu w tym osiąganie odpowiednich przychodów;
- nie pilnował formalności, takich jak skład komisji odnotowywany w protokołach, jednakże uczestniczył w przeglądach i ich podsumowaniach.

(akta kontroli str. 320-323, 708-736, 750-763, 813-816, 2174-2191, 2203-2209, 2437-2440)

3. Spółka nieprawidłowo prowadziła imienne wykazy koni, ponieważ część z nich, tj. imienne wykazy dotyczące Stada Ogierów według stanu na: 1 stycznia: 2015 r., 2016 r., 2017 r., 2018 r. i 2019 r. oraz imienny wykaz koni według stanu na dzień 1 stycznia 2015 r. Stada Koni w Nowych Jankowicach nie zawierały odpowiednich działów.

Zgodnie z załącznikiem nr II Strategicznego programu hodowli koni imienny wykaz koni powinien zawierać działy: A: Konie Stada Hodowlanego, B: Konie Stada Niehodowlanego. W przypadku imiennego wykazu sporządzonego w 2019 r. wykaz ten był także niezgodny z wytycznymi KOWR z 21 lutego 2018 r.

Główny Hodowca Koni podał, że nie pamięta, dlaczego wykaz koni ze Stada w Nowych Jankowicach z 2015 r. nie miał takiego oznaczenia - w wykazie tym oznaczono grupy jako: klacze stadne, klacze do włączenia i dwa roczniki klacek i ogierków.

Dyrektor Stada Ogierów potwierdził, że faktycznie wykaz imienny ogierów nie zawierał oznaczenia stada hodowlanego i niehodowlanego oraz podał, że traktowano wykazy dotyczące: ogierów zimnokrwistych, ogierów szlachetnych i rasy prymitywne jako stado hodowlane, zaś wykaz koni użytkowych dotyczył stada niehodowlanego.

Prezes Zarządu podał, że nie zna przyczyn powyższej nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 401-508, 728-729, 2120-2122, 2174-2191, 2203-2209)

4. Na podstawie 50 z 280 umów⁴⁷ usługi hodowlanej, dotyczącej wydzierżawienia przez Spółkę koni - ogierów ze Stada Ogierów stwierdzono, że w trzech

⁴⁷ Zawartych w latach 2018-2019 (do 30 września).

przypadkach nierzetelnie przygotowano dokumentację związaną z zawartymi umowami:

- w przypadku dwóch umów⁴⁸, w protokołach zdawczo – odbiorczych z przekazania w użytkowanie koni w miejscu do tego przewidzianym brak było podpisu przedstawiciela Stadniny jako osoby zdającej, konia;
- w jednym przypadku⁴⁹ do umowy załączono protokół przekazania wydzierżawiającemu innego konia (Selest), niż koń, którego dotyczyła umowa (Arni); tymczasem zgodnie § 7 ust. 1 umowy protokół zdawczo-odbiorczy winien być zgodny z postanowieniami umowy.

Dyrektor Stada Ogierów podał, że:

- brak podpisów na protokołach wynikał z przeoczenia;
- inne nazwy konia w jednej z umów oraz w dołączonym do tej umowy protokole była spowodowana omyłką w treści protokołu.

(akta kontroli str. 819-891, 2068-2079)

5. W 26 przypadkach⁵⁰ spośród 50 badanych umów dzierżawy ogierów⁵¹ nie naliczano odsetek za opóźnienie w zapłacie czynszu za wydzierżawione konie. Łączna kwota odsetek ustawowych przysługujących z tego tytułu Spółce, według stanu na dzień 14 listopada 2019 r. wynosiła 569,86 zł.

Tymczasem zgodnie z § 2 ust. 3 powyższych umów w przypadku opóźnienia w zapłacie czynszu Spółce przysługiwały odsetki ustawowe.

Dyrektor Stada Ogierów nie wyjaśnił przyczyn nienaliczania odsetek oraz podał, że:

- w niektórych przypadkach należne odsetki były niższe od kosztów przygotowania upomnień i ich wysyłki;
- obecnie osobom, które zalegają z opłatą wysyłane są wezwania do zapłaty oraz osoby te upominane są telefonicznie;
- wezwania do zapłaty traktowane były raczej jako przypomnienia i nie były księgowane.

Poprzedni Prezes Zarządu podał, że brak naliczania odsetek za nieterminową wpłatę wydzierżawianych koni wynikał z tego, iż rolnicy, którzy wydzierżawiali te konie znajdowali się w trudnej sytuacji materialnej - zwracali się oni o nie naliczanie odsetek i prolongatę tych zobowiązań, a znając ich sytuację były Prezes Zarządu godził się na to.

(akta kontroli str. 822-831, 973-978, 2068-2079, 2120- 2122, 2203-2209)

NIK zauważa, że niezależnie od podanych przez prezesów zarządu przyczyn nie wywiązywania się przez dzierżawców ogierów z terminowych płatności czynszu, Stadnina powinna podejmować wszelkie dostępne prawem czynności windykacyjne celem uzyskania należnych jej odsetek.

6. Na podstawie szczegółowego badania 123 umów usługi hodowlanej dotyczącej hotelowania koni stwierdzono, że:

⁴⁸ Nr kolejny umowy: 10/18 z 2 stycznia 2018 r. i 45/18 z 6 kwietnia 2018 r.

⁴⁹ Nr kolejny umowy 1/19 z 7 stycznia 2019 r.

⁵⁰ Dotyczyło to umów według kolejnych nr ewidencyjnych: 1/15, 5/15, 15/15, 20/15, 30/15, 35/15, 45/15, 1/16, 5/16, 15/16, 10/2017, 15/2017, 20/2017, 25/2017, 30/2017, 35/2017, 40/2017, 45/2017, 10/18, 15/18, 25/18, 35/18, 45/18 i 35/19.

⁵¹ Zawartych od stycznia 2015 do maja 2019.

a) w 22 (17,9%) przypadkach⁵² Stadnina prowadziła nierzetelnie dokumentację związaną z hotelowaniem koni, bowiem posiadała protokoły przyjęcia/odbioru konia bez daty jego odbioru od Spółki i podpisu usługobiorcy⁵³ lub bez samej daty odbioru konia⁵⁴ ze Stadniny.

Zgodnie z § 7 umowy przekazanie konia nastąpić mogło w oparciu o protokół stanowiący załącznik nr 3 do umowy, który posiadał m.in. miejsce do wpisania daty potwierdzającej odbiór konia przez usługobiorcę oraz do złożenia podpisu przez osobę uprawnioną.

Dyrektor Stada Ogierów podał, że na protokołach przyjęcia/odbioru konia brak jest podpisu, ponieważ hotelowania koni były długoterminowe, w przypadku zmiany stawki były zawierane nowe umowy, natomiast koń pozostawał cały czas w stajni, po podpisaniu umowa była wysyłana do siedziby Spółki. Dyrektor Stada Ogierów nie dołączył do swoich wyjaśnień dokumentów potwierdzających ich treść.

(akta kontroli str. 903-914 2068-2079, 2120 -2122)

b) w dwóch przypadkach przyjęto konie do hotelowania bez zawarcia stosownej umowy - dotyczyło to konia pn. Presja, którego przyjęto 1 stycznia 2016 r., a umowę⁵⁵ zawarto 4 stycznia 2016 r., (tj. trzy dni po przyjęciu) i konia pn. Ważka, którego przyjęto od 9 czerwca 2018 r. a umowę⁵⁶ zawarto 11 czerwca 2018 r. (tj. dwa dni po przyjęciu).

Dyrektor Stada Ogierów podał, że w dwóch przypadkach przyjęto konie bez zawarcia stosownej umowy, ponieważ usługobiorcy przywieźli konie w dniach wolnych od pracy 1 stycznia 2016 roku (Nowy Rok) oraz 4 czerwca 2018 roku (sobota), zaś przez nieuwagę pracownik jednostki nie zawarł w umowie faktycznego okresu przebywania konia

(akta kontroli str. 906-907, 911-912, 928-934, 968-972, 2068-2079, 2120 -2122)

c) w 57 (46,3%) przypadkach⁵⁷ wydawano usługobiorcom konie bez uregulowania należności za ich hotelowanie.

Tymczasem zgodnie z § 6 ust. 3 umów usługi hodowlanej dotyczącej hotelowania koń mógł być wydany tylko po uregulowaniu należności.

Dyrektor Stada Ogierów podał, że:

- w przypadkach, gdy usługobiorca nie płacił gotówką w dniu odbioru konia była wystawiana faktura z terminem płatności 21 dni;
- dłuższe przetrzymywanie konia wbrew właścicielowi generowałoby koszty dla Spółki - w związku z tym terminy płatności przypadały już po dacie odbioru konia;
- 21 dniowe terminy wyznaczano zwyczajowo tak, jak dla wszystkich faktur.

(akta kontroli str. 903-972, 2068-2079, 2120 -2122)

⁵² Nr ewidencyjny: 9/15, 27/15, 30/15, 31/15, 33/15, 34/15, 35/15, 36/15, 37/15, 38/15, 39/15, 42/15, 43/15, 45/15, 48/15, 50/15, 56/15, 8/2017, 12/2017, 33/2017, 1/18 i 35.

⁵³ W 18 przypadkach o nr ewidencyjnych: 9/15, 30/15, 31/15, 34/15, 35/15, 37/15, 38/15, 43/15, 45/15, 48/15, 56/15, 8/2017, 12/2017, 33/2017, 1/18 i 35.

⁵⁴ W sześciu przypadkach o nr ewidencyjny: 27/15, 33/15, 36/15, 39/15, 42/15, 50/15.

⁵⁵ Nr ewidencyjny 1/16.

⁵⁶ Nr ewidencyjny 20/2018.

⁵⁷ 3/15, 4/15, 5/15, 6/15, 7/15, 9/15, 16/15, 17/15, 18/15, 19/15, 26/15, 27/15, 31/15, 33/15, 34/15, 35/15, 36/15, 37/15, 38/15, 39/15, 40/15, 41/15, 42/15, 43/15, 47/15, 48/15, 49/15, 50/15, 53/15, 55/15, 56/15, 1/16, 35/16, 50/16, 1/2017, 2/2017, 6/2017, 10/2017, 11/2017, 15/2017, 16/2017, 17/2017, 19/2017, 20/2017, 24/2017, 25/2017, 28/2017, 31/2017, 32/2017, 33/2017, 34/2017, 35/2017, 36/2017, 1/18, 15/18, 20/18 i 5/19.

d) w 25⁵⁸ spośród 56 ww. przypadków wydania koni bez uiszczenia należności za hotelowanie nie podjęto czynności naliczenia należnych odsetek za opóźnienia w regulowaniu płatności. Łączna kwota odsetek ustawowych wyliczonych na dzień 15 listopada 2019 r. stanowiła 77,32 zł.

Zgodnie z umową usługi hodowlanej dotyczącej hotelowania w sprawach nieuregulowanych zastosowanie miały przepisy kodeksu cywilnego, w tym art. 481 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁵⁹.

Dyrektor Stada Ogierów Podał, że:

- do usługobiorców, którzy nie uiszcili na czas opłaty były wysyłane upomnienia wezwania do zapłaty;
- upominano usługobiorców telefonicznie, w niektórych przypadkach należne odsetki były niższe niż koszty przygotowania upomnienia i jego wysłanie przesyłką pocztową;
- wezwania do zapłaty traktowane były raczej, jako przypomnienia o nieuregulowanych zobowiązaniach i wezwania te nie były księgowane.

(akta kontroli str. 903-972,979-985, 2068-2079, 2120 -2122)

7. Spółka nie udokumentowała corocznych wykazów koni przeznaczonych na sprzedaż (za lata 2015-2018) oraz 10 publicznych sprzedaży⁶⁰. W szczególności Spółka nie archiwizowała elektronicznie, ani w formie papierowej wykazów koni przewidzianych do sprzedaży oraz ogłoszeń o przeprowadzanych sprzedaży⁶¹. Uniemożliwiało to zweryfikowanie, czy Spółka spełniła wymóg określony w załączniku IV pkt 4 Strategicznego programu hodowli koni, a później także⁶² wynikający z pisma KOWR z 21 lutego 2018 r., stanowiących o tym, iż lista koni przeznaczonych na sprzedaż powinna być zamieszczana na stronie internetowej Spółki i regularnie aktualizowana. Tym samym nie było możliwości kontroli prawidłowości przeprowadzenia przez Stadninę publicznych sprzedaży, tj. czy odbyły się one zgodnie z pkt. 3 załącznika do Strategicznego programu hodowli koni.

Prezes Zarządu, Poprzedni Prezes Zarządu oraz Główny Hodowca Koni podali, że:

- wykazy takie jak i ogłoszenia o aukcjach były zamieszczane na stronie internetowej, jednak nikt nie zwrócił na to uwagi, ani nie widział potrzeby dokumentowania zarówno wykazów koni do sprzedaży jak i ogłoszeń o aukcjach;
- w ogłoszeniach tych zawarte były dane o koniach jak i miejsce i termin przetargu-aukcji;
- warunki – regulamin aukcji udostępniany był przed aukcją w formie papierowej w siedzibie Spółki.

(akta kontroli str. 581, 731-735, 1208-1209, 1222-1225, 1246-1247, 1249-1250, 1255-1256, 1259-1260, 1268-1269, 1276-1279, 1290-1293, 1298-1299, 1303-1304, 1316-1319, 2174-2178, 2192-2195, 2203-2209)

⁵⁸ 3/15, 4/15, 5/15, 6/15, 7/15, 9/15, 11/15, 16/15, 17/15, 18/15, 19/15, 26/15, 31/15, 33/15, 34/15, 35/15, 36/15, 37/15, 38/15, 39/15, 54/15, 55/15, 1/16, 35/16, 50/16, 2/2017, 10/2017, 12/2017, 15/2017, 16/2017, 17/2017, 32/2017, 33/2017, 35/2017 i 20/18.

⁵⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, dalej: „KC”.

⁶⁰ 30 kwietnia i 20 października 2015 r., 12 maja, 24 czerwca i 13 października 2016 r., 13 kwietnia, 29 czerwca i 12 października 2017 r., oraz 20 lutego i 11 października 2018 r.

⁶¹ Określających czas, miejsce, przedmiot oraz warunki aukcji albo przetargu albo wskazanie sposobu udostępnienia tych warunków.

⁶² Dotyczy wykazu

NIK zauważa, że ciężar dowodu, co do wykonania nałożonego obowiązku, leży po stronie zobowiązanego do jego realizacji. Forma dowodu (jeśli nie została określona) może być dowolna, ale powinna być możliwa do zweryfikowania.

8. Na podstawie szczegółowego badania wszystkich 198 transakcji sprzedaży, mających miejsce w latach 2015-2018, stwierdzono, że:

a) w 84 (42,4%) przypadkach sprzedano konie bez zachowania publicznej formy sprzedaży (przetargu, aukcji, konkursu ofert), o której mowa w pkt. 3 zasad sprzedaży koni ze spółek stanowiących załącznik nr IV do Strategicznego programu hodowli koni; łączna wartość tak sprzedanych koni stanowiła kwotę netto 503,2 tys. zł;

b) w 47 (23,7%) przypadkach sprzedano konie o wartości łącznej netto 293,7 tys. zł ze stada hodowlanego bez pisemnej zgody właściciela, co było niezgodne z punktem 2 zasad sprzedaży koni ze spółek stanowiących załącznik nr IV do Strategicznego programu hodowli koni;

c) w 42 (21,2%) Spółka nie posiadała protokołów z wyceny koni, o których mowa w pkt. 5 załącznika nr IV do Strategicznego programu hodowli koni; w tych przypadkach sprzedano konie o wartości łącznej netto 249,7 tys. zł. Zgodnie z pkt. 3 załącznika nr IV do Strategicznego programu hodowli koni sprzedaż koni powinna być dokonywana w formie publicznej, tj. przetargu, aukcji, konkursu ofert, itp. W punkcie 2 tego załącznika wskazano, że w przypadku sprzedaży koni ze stada hodowlanego - która powinna mieć charakter sporadyczny - Spółka, po wysłaniu wniosku wraz z uzasadnieniem, miała obowiązek uzyskania pisemnej zgody właściciela – Zespołu Nadzoru Właścicielskiego ANR.

Natomiast zgodnie z pkt. 5 powyższych zasad w wycenie koni przed sprzedażą powinna brać udział trzyosobowa Komisja powołana przez Prezesa Zarządu, w skład której powinien wchodzić pracownik odpowiedzialna za hodowlę koni w Stadninie. Zaś z każdej wyceny Komisja miała obowiązek sporządzić protokół.

Główny Hodowca Koni podał, że bez przetargu sprzedawano konie nie nadające się do hodowli, z rażącymi wadami, które przedstawione publicznie źle wpływałyby na wizerunek Stadniny.

Poprzedni Prezes Zarządu podał, że większość tak sprzedanych koni stanowiły konie wybrakowane, które powinny być skierowane na rzeź - ponadto występowały przypadki zakupu koni przez osoby, które niezwłocznie sfinalizować transakcję, nie czekając na przetarg - a jednocześnie oferowały wysoką cenę.

Odnosnie sprzedaży koni bez zgody właściciela poprzedni Prezes Zarządu podał, że:

- przypadki takie się zdarzały i że trudno było mu czekać na decyzję z KOWR, dlatego też sam podejmował decyzję o sprzedaży;
- zasady te powinny być zmienione tak aby decyzje mogły być podejmowane w stadninie, zgodnie z interesem gospodarczym Spółki - w stadninach są bowiem fachowcy, którzy mogą właściwie ocenić potrzebę sprzedaży danego konia.

Główny Hodowca Koni wyjaśnił natomiast, że według niego były to konie sprzedawane ze stada niehodowlanego i nie musiały mieć takiej zgody, w większości wybrakowane doraźnie oraz ogiery przeznaczone na sprzedaż.

Odnosnie natomiast braku wyceny koni przed sprzedażą Główny Hodowca Koni podał, że konie te były faktycznie wyceniane podczas przetargu, tj. cenę wpisywano

w protokole z przetargu, zaś Komisja przekonana była o tym, że wycena dokonana podczas przetargu była również dopuszczalna i właściwa.

Poprzedni Prezes Zarządu podał, że brak powyższych wycen spowodowany był faktem, iż konie te winny być skierowane na rzeź, miały one jakieś wady, niskie przyrosty i w zasadzie odbiegały od poziomu stada podstawowego.

(akta kontroli str. 581, 708-735, 1172-1467, 2089, 2092, 2094-2105, 2124-2131, 2145-2148, 2153-2169, 2174-2178, 2203-2209, 2441-2444)

9. Spółka nieterminowo – z opóźnieniem odpowiednio: 3, 10 i 20 dni złożyła do KOWR trzy sprawozdania⁶³ - imienne wykazy koni na dzień 1 stycznia: 2015 r., 2017 r. i 2018 r. Zgodnie z wymogiem, zawartym w załączniku nr II do Strategicznego programu hodowli koni, sprawozdania te należało złożyć do 20 stycznia. Jednocześnie Spółka nie posiadała dokumentów potwierdzających złożenie wszystkich wymaganych sprawozdań ww. zasadami.

Poprzedni Prezes Zarządu wyjaśnił, że nie weryfikował dokładnie terminów składania tych sprawozdań - interweniował natomiast w przypadkach otrzymania informacji z KOWR, że dane sprawozdanie nie zostało złożone.

(akta kontroli str. 509-707, 1453-1460, 2203-2209)

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka realizowała cele nałożone przez programy hodowlane, co potwierdzały osiągane wyniki hodowlane. Jednak w działalności tej stwierdzono szereg nieprawidłowości. W szczególności – z naruszeniem zasad określonych w Strategicznym programie hodowli koni - przeprowadzano przeglądy hodowlane, dokonywano przeniesienia koni ze stada hodowlanego do niehodowlanego, w tym - niewłaściwie brakowano konie, sprzedawano konie z pominięciem publicznych form sprzedaży oraz bez zgody właściciela - Zespołu Nadzoru Właścicielskiego ANR. Spółka nie przestrzegała również niektórych postanowień części umów w sprawie wydierżawiania i hotelowania koni.

OBSZAR

3. Gospodarowanie majątkiem Spółki

Opis stanu faktycznego

3.1 Sytuacja ekonomiczno-finansowa Spółki.

Podstawową działalnością Spółki był chów i hodowla bydła mlecznego i koni, oraz produkcja roślinna.

(akta kontroli str. 340-376, 1698-1955)

3.1.1. Przychody Spółki ogółem w 2015 r. wynosiły 25 742,9 tys. zł. W 2016 r. wynosiły 23 734,1 tys. zł i były niższe o 2 008,8 tys. zł (7,8%) od osiągniętych w 2015 r. W 2017 r. przychody te wynosiły 25 545,1 tys. zł i były wyższe o 1 811,0 tys. zł (7,6%) od 2016 r., a w 2018 r. przychody ogółem w wysokości 24 922,5 tys. zł zmniejszyły się w porównaniu do 2017 r. o 622,6 tys. zł (2,4%).

Przychody netto ze sprzedaży w latach 2015-2018 wynosiły odpowiednio: 23 418,4 tys. zł, 21 058,6 tys. zł, 23 226,0 tys. zł i 23 115,7 tys. zł i stanowiły odpowiednio: 91,0%, 88,7%, 90,9% i 92,8% przychodów ogółem.

Z tego przychody netto ze sprzedaży związane bezpośrednio z hodowlą koni⁶⁴, stanowiły odpowiednio: 505,2 tys. zł, 641,6 tys. zł, 699,1 tys. zł i 649,5 tys. zł, tj.

⁶⁴ Przychody ze sprzedaży koni, dzierżawy koni, sprzedaży stanówek, nasienia, usług świadczonych i związanych z końmi.

2,2%, 3,0%, 3,0% i 2,8%. Natomiast przychody netto ze sprzedaży uzyskane z hodowli krów i produkcji roślinnej wynosiły odpowiednio: 21 312 tys. zł, 18 712,1 tys. zł, 21 723,8 tys. zł i 21 522,7 tys. zł, tj. odpowiednio: 91,0%, 88,9%, 93,5% i 93,1%.

Poprzedni Prezes Zarządu podał, że:

- Spółka uzyskiwała przychody z działalności hodowlanej koni w granicach od 2,2 do 3% wszystkich przychodów ze sprzedaży a spowodowane było to głównie koniecznością prowadzenia Stada Ogierów;
- prowadzenie tego Stada przynosiło stratę wynoszącą około 400 tys. zł rocznie - działalność Spółki w zakresie hodowli koni w większości była deficytowa.

(akta kontroli str. 1468-1470, 1698-1955, 2203-2209)

W okresie objętym kontrolą Spółka osiągała niższe przychody niż założone w biznesplanach. Osiągnięte ww. przychody ogółem w 2016 r., 2017 r. i 2018 r. stanowiły odpowiednio: 92,2%, 94% i 97,4% założonych odpowiednio: w biznesplanie na lata 2016-2020 (dotyczącym 2016 r.), w biznesplanie na 2017 r. i w biznesplanie na 2018 r. Największy wpływ na niewykonanie zaplanowanych przychodów ogółem miały nieosiągnięte zaplanowane przychody ze sprzedaży produkcji roślinnej.

Poprzedni Prezes Zarządu wyjaśnił, że główną przyczyną niezrealizowania zaplanowanych przychodów były niekorzystne warunki atmosferyczne w tym niskie opady deszczu oraz przymrozki.

(akta kontroli str. 1468-1470, 1698-1955, 2199-2201, 2203-2209)

Spółka nie kwalifikowała się do pomocy finansowej za powstałe w 2018 r. szkody w uprawach poniesionych na 1 624,25 ha w wyniku suszy - ponieważ nie była producentem rolnym będącym mikroprzedsiębiorstwem, małym albo średnim przedsiębiorstwem w rozumieniu załącznika nr I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁶⁵.

Spółce przyznano w latach 2015-2018 niższe płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w stosunku do 2014 r., tj. odpowiednio: 891,3 tys. zł, 933,4 tys. zł, 869,3 tys. zł i 1 076,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 1080-1171)

Osiągnięte przez Spółkę w powyższych latach przychody ze sprzedaży koni - odpowiednio: 350,2 tys. zł, 394,5 tys. zł i 354,2 tys. zł - były wyższe od zaplanowanych w biznesplanach i stanowiły odpowiednio: 134,1%, 112,0% i 105,9%.

Spółka nie osiągnęła natomiast zaplanowanych w biznesplanach na 2016 r. i 2017 r. przychodów z działalności usługowej w Stadzie Ogierów w Kętrzynie. Wykonanie tych przychodów⁶⁶ stanowiło odpowiednio: 57,4% i 66,9%.

Poprzedni Prezes Zarządu podał, że:

- zaplanowano przychody wyższe niż powinny być zaplanowane;

⁶⁵ Dz. Urz. UE L 193 z 1.07.2014, str. 1, ze zm.

⁶⁶ 142,4 tys. zł, 12,5 tys. zł.

- przychody te planował Dyrektor Stada Ogierów, który kierował się obawą przed likwidacją Stada;
- w Spółce nie było realnych warunków do uzyskiwania większych przychodów, nie było też możliwości uzyskiwania przychodów z innej lub dodatkowej działalności.

(akta kontroli str. 1468-1644, 1698-1955, 2203-2209)

3.1.2. Koszty Spółki ogółem w 2015 r. wynosiły 25 463,2 tys. zł. Natomiast w 2016 r. wynosiły 23 359,2 tys. zł i były niższe o 2 104,0 tys. zł (8,3%) od osiągniętych w 2015 r. W 2017 r. koszty te wynosiły 24 590,4 tys. zł, tj. wzrosły w stosunku do 2016 r. o 1 231,2 tys. zł (5,3%). W 2018 r. koszty ogółem w wysokości 24 719,0 tys. zł nieznacznie wzrosły w porównaniu do 2017 r., tj. o 128,6 tys. zł (0,5%).

Koszty działalności operacyjnej w latach 2015-2018 wynosiły odpowiednio: 25 089,5 tys. zł, 23 323,5 tys. zł, 24 343,5 tys. zł i 24 640,1 tys. zł i stanowiły odpowiednio: 98,5%, 99,8%, 99,0% i 99,7% kosztów ogółem.

Z tego koszty działalności operacyjnej związane bezpośrednio z hodowlą koni, stanowiły odpowiednio: 1 356,3 tys. zł, 1 363,6 tys. zł, 1 542,7 tys. zł i 1 604,1 tys. zł, tj. 5,4%, 5,8%, 6,3% i 6,5%. Natomiast koszty te związane z hodowlą krów i produkcją roślinną wynosiły odpowiednio: 23 273,9 tys. zł, 21 229,6 tys. zł, 22 179,0 tys. zł i 22 589,6 tys. zł, tj. odpowiednio: 92,8%, 91,0%, 91,1% i 91,1%.

Spółka ponosiła w latach 2016-2018 koszty ogółem niższe lub nieznacznie wyższe od założonych w biznesplanach. Poniesione koszty w tych latach stanowiły odpowiednio: 93,1%, 100,2% i 98,9% planowanych⁶⁷: w biznesplanie na lata 2016-2020 (dotyczące 2016 r.), w biznesplanie na 2017 r. i w biznesplanie na 2018 r.

(akta kontroli str. 1471-1644)

3.1.3. W latach 2015-2018, w każdym z tych lat, Spółka osiągnęła zysk⁶⁸, w tym zysk z działalności operacyjnej w wysokości odpowiednio: 300,1 tys. zł, 402,6 tys. zł, 883,4 tys. zł i 89,3 tys. zł. Najwyższy zysk osiągnięto w 2017 r. – 954,8 tys. zł, a najniższy w 2018 r. – 203,4 tys. zł, niższy o 751,4 tys. zł (78,7%) od 2017 r.).

Poprzedni Prezes Zarządu wyjaśnił, że osiągnięto najniższy zysk w 2018 r. z powodu utraty przychodów spowodowanych suszą.

W 2017 r. osiągnięty zysk Spółki 954,8 tys. zł stanowił 135,0% zaplanowanego w biznesplanie na rok 2017 (707,4 tys. zł). Natomiast w 2016 r. i 2018 r. zysk ten stanowił 58,6% i 27,1% w stosunku do zaplanowanego odpowiednio w biznesplanie na lata 2016-2020 (dotyczący 2016 r.) i w biznesplanie na 2018 r.

(akta kontroli str. 1468-1644, 2203-2209)

Zysk netto w kwocie 279,7 tys. zł z 2015 r. przeznaczony został na: zwiększenie kapitału zapasowego w wysokości 158,7 tys. zł⁶⁹ oraz na odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych⁷⁰ – 121,0 tys. zł. Zysk za 2016 r. w kwocie 374,9 tys. zł przeznaczony został w całości na kapitał zapasowy⁷¹. Zysk za 2017 r. w kwocie 954,8 tys. zł przeznaczony został w wysokości 831,8 tys. zł na kapitał zapasowy⁷²

⁶⁷ 25 102,1 tys. zł, 24 545,3 tys. zł i 24 993,1 tys. zł.

⁶⁸ Odpowiednio: 279,7 tys. zł, 374,9 tys. zł, 954,8 tys. zł i 203,4 tys. zł.

⁶⁹ Z tego 79,0 tys. zł na spłatę raty kredytu inwestycyjnego, 49,7 tys. zł na sfinansowanie kosztów związanych z realizacją programów hodowli zwierząt, 30,0 tys. zł na planowane inwestycje.

⁷⁰ Dalej: „ZFSS”.

⁷¹ Z tego 200 tys. zł na planowane inwestycje, 95,9 tys. zł na pokrycie kosztów hodowli w zakresie realizacji programu hodowlanego i 79,0 tys. zł na spłatę kredytu.

⁷² Z tego 437,0 tys. zł na materiał hodowlany, 315,8 tys. zł na inwestycje oraz 79,0 tys. zł na spłatę kredytu.

oraz w wysokości 123,0 tys. zł na ZFŚS. Zysk za 2018 r. w kwocie 203,4 tys. zł przeznaczony został na zwiększenie kapitału zapasowego – 80,4 tys. zł⁷³ oraz na ZFŚS – 123,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 1691-1697)

3.2. Zasady wynagradzania członków organów zarządzających

W okresie objętym kontrolą obliczano wynagrodzenia Prezesa Zarządu zgodnie z uchwałami Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki. Organ ten podjął 17 lutego 2015 r., stosownie do art. 2 pkt 1 i 3, art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁷⁴, uchwałę ustalającą dla Prezesa Zarządu Spółki miesięczne wynagrodzenie stanowiące pięciokrotność kwoty bazowej, ustalonej uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników na 3 450 zł. Od 27 kwietnia 2017 r. zmieniono warunki zatrudnienia poprzedniego Prezesa Zarządu z umowy o pracę na umowę o zarządzanie. W umowie tej m.in. ustalono wynagrodzenie podstawowe w wysokości stanowiącej czterokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku za IV kwartał roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS. Takie samo wynagrodzenie ustalono Prezesowi w umowie o zarządzanie zawartej 27 czerwca 2019 r., a następnie – w umowie o zarządzanie zawartej 8 października 2019 r.

Spółka ustaliła i obliczyła wynagrodzenia obu powyższym pracownikom od dnia 27 kwietnia 2017 r. zgodnie z decyzjami właściciela (KOWR), przekazanych pismami z 7 lutego 2017 r. i 8 lutego 2018 r. - przyjmując do wyliczenia przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku w czwartym kwartale 2016 r. Było to zgodne z wymogiem określonym w art. 28 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018⁷⁵ w związku z art. 1 ust 3 pkt 11 ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami⁷⁶, a także z art. 22 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018⁷⁷. Obliczone wynagrodzenia nie były zgodne powyższymi umowami o zarządzanie, zawartymi pomiędzy Spółką a osobami zatrudnionymi na stanowisku Prezesa Zarządu.

(akta kontroli str. 1983-2048)

3.3. Gospodarka nieruchomościami

3.3.1. Spółka na podstawie umowy zawartej 30 grudnia 2015 r.⁷⁸ sprzedała prawo własności nieruchomości niezabudowanych stanowiących dziewięć działek⁷⁹ położonych w Kętrzynie o łącznej powierzchni 1,1133 ha za łączną cenę 329,9 tys. zł. Sprzedaż poprzedzono przetargiem nieograniczonym, przeprowadzonym zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z 30 października 2015 r., w której postanowiono o sprzedaży tych nieruchomości w trybie przetargu nieograniczonego.

(akta kontroli str. 1956-1982)

⁷³ Z tego 30,4 tys. zł na materiał hodowlany i 50,0 tys. zł na zaplanowane inwestycje na 2019 r.

⁷⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 2136.

⁷⁵ Dz. U. poz. 2371, ze zm.

⁷⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 1885, ze zm..

⁷⁷ Dz. U. poz. 2435.

⁷⁸ Akt notarialny - repertorium „A” Nr 921/2015.

⁷⁹ O nr: 2/105, 2/107, 2/108, 2/109, 2/110, 2/111, 2/112, 2/113 i 2/115.

3.3.2. W latach 2015-2018 Spółka przeznaczyła ogółem na inwestycje kwotę 7 203,8 tys. zł, w tym - 3 889,5 tys. zł na inwestycje w nieruchomości. Na inwestycje, modernizacje i remonty obiektów wykorzystywanych do hodowli koni przeznaczono 222,4 tys. zł, tj. 3,1% wszystkich środków i 6,7% środków przeznaczonych na inwestycje w nieruchomości. Wydatki te poniesiono w 2018 r. na remont dachu stajni wyjazdowej – magazynu części zamiennych⁸⁰.

Spółka w badanym okresie opracowała trzy programy inwestycyjne⁸¹. W żadnym z nich, jak i w biznesplanach na lata 2016-2018, nie zaplanowano inwestycji, modernizacji czy remontów bezpośrednio w budynki przeznaczone do hodowli koni. W programach tych przewidziano głównie remonty i modernizacje nieruchomości związanych z hodowlą bydła, a także na remonty budynków, bez wskazania przeznaczenia tych budynków.

Poprzedni Prezes Zarządu wyjaśnił, że Spółka głównie utrzymywała się z hodowli bydła i z produkcji roślinnej - w związku z tym Spółka inwestowała w budynki i maszyny związane z produkcją roślinną i produkcją mleka.

(akta kontroli str. 990-995, 476-1688, 2203-2209)

3.3.3. Spółka posiadała osiem obiektów⁸² przeznaczonych do prowadzenia hodowli koni. W siedmiu⁸³ z nich przebywały konie.

Dla każdego z tych obiektów założone i prowadzone były książki obiektu budowlanego, stosownie do wymogu określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁸⁴. Książki te prowadzone były zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego⁸⁵. Wszystkie badane budynki poddane były w latach 2015-2018, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt. 1 i 2 Prawa budowlanego, kontroli okresowej: co najmniej raz w roku (poza przeglądem instalacji wentylacyjnej) oraz co najmniej raz na pięć lat w zakresie budowlanym.

Z protokołów z ich przeglądów wynikało, że budynki te były w dobrym lub dostatecznym stanie technicznym i nadawały się do użytkowania.

(akta kontroli str. 996-1064)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spółka nie przeprowadziła przeglądów instalacji wentylacyjnych w 2016 r. w pięciu obiektach⁸⁶ co było niezgodne z art. 62 ust. 1 pkt. 1 lit. c. Prawa budowlanego.

Pracownik Spółki, specjalista ds. gospodarki zasobami, zajmujący się prowadzeniem książek obiektów i przeglądów technicznych podał, że kontrolę w Spółce przeprowadził w 2015 i 2018 r. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Grudziądzu i nie stwierdził braku przeglądów.

⁸⁰ Z tym, że w budynku tym nie było koni.

⁸¹ Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2016-2020 dla Stadniny Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o.o. z marca 2016 r., dalej: Program Inwestycyjny na 2016-2020 – zaktualizowany z marca 2016 r.”; Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2016-2020 dla Stadniny Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o.o. z marca 2017 r., dalej: „Program Inwestycyjny na 2016-2020 z marca 2017 r.”; Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2018-2022 dla Stadniny Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o.o. ze stycznia 2018, dalej: „Program Inwestycyjny na 2018-2022”.

⁸² Stajnia wyjazdowa - Magazyn części zamiennych w Nowych Jankowicach, Stajnia elitarna w Nowych Jankowicach, Żrebięciarnia w Szarnosiu, Stajnia w Szarnosiu, Stajnia murowana w Mędrzycach, Stajnia w Widlicach, Stajnia kontumacyjna w Kętrzynie i Stajnia w Kętrzynie.

⁸³ Za wyjątkiem Stajni w Szarnosiu.

⁸⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, ze zm., dalej: „Prawo budowlane”.

⁸⁵ Dz. U. Nr 120, poz. 1134, dalej: „rozporządzenie w sprawie książki obiektu”.

⁸⁶ Stajni wyjazdowej – magazyn części zamiennych w Jankowicach, Stajni elitarniej w Jankowicach, w Żrebięciarni w Szarnosiu, w Stajni murowanej w Mędrzycach i w Stajni w Widlicach.

Poprzedni Prezes Zarządu w swoich wyjaśnieniach nie wskazał przyczyn braku prowadzenia przeglądów instalacji wentylacyjnych, wyjaśniając, że terminów tych przeglądów pilnował wyznaczony pracownik.

(akta kontroli str. 1004-1009, 1011-1024, 2196-2198, 2203-2209)

2. Spółka nie utrzymywała należytego stanu technicznego dwóch obiektów⁸⁷ w szczególności w zakresie ich estetyki. Przeprowadzone oględziny w pomieszczeniach stajni elitarniej w Nowych Jankowicach wykazały, iż występowały w nich znaczne ubytki tynku. Tynk ten łuszczył się na całej powierzchni sufitów i ścian. Wrota do boksów były wypaczone, natomiast wrota wewnętrzne znajdujące się pomiędzy pomieszczeniami były brudne. W zewnętrznych ścianach powyższego budynku występowały ubytki tynku, pęknięcia, otwory, nierówności i zacieki. Elewacja była zabrudzona. Widoczne były porosty roślin na ścianach. Okna budynku miały ubytki szkła. Wrota do wybiegu przylegającego do stajni były popękane, zabrudzone i w znacznym stopniu zużyte. Natomiast w zewnętrznych ścianach budynku Stajni w Mędrzycach występowały ubytki tynku, pęknięcia, nierówności i zacieki. Elewacja budynku była zabrudzona. Ponadto w dolnej części wrót bocznych do boksów dla ogierów występowały ubytkami.

Zaniechanie powyższe stanowiło naruszenie art. 61 pkt 1 w zw. z art. 5 ust. 2 Prawa budowlanego

Poprzedni Prezes Zarządu w swoich wyjaśnieniach odnośnie braku przeprowadzania napraw i remontów budynków przeznaczonych do hodowli koni podał, że:

- najważniejsze były inwestycje związane z dobrostanem, tj. ogrodzenia, zabezpieczenia wybiegów;
- brak było wystarczających środków na inwestycje związane z estetyką budynków przeznaczonych dla hodowli koni;
- dodatkowo wiązało się to z koniecznością uzyskania zgód konserwatora zabytków na remonty tych budynków, wymagające szczególnych warunków dla prowadzenia prac;
- Spółka posiadała wystarczających środków na remonty tych budynków.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że trudno mu odpowiadać za stan przed objęciem stanowiska kierownika jednostki. Natomiast wydawało mu się, że były wykonywane konieczne naprawy i remonty. Ponadto według jego wiedzy pewne prace budowlane są utrudnione ze względu, iż obiekty te objęte są ochroną konserwatora zabytków, a przez to wszelkie remonty są bardziej kosztowne, i muszą być uzgodnione z konserwatorem zabytków.

(akta kontroli str. 68-115, 2203-2209)

NIK zauważa, iż przyczyną nieprzeprowadzenia części remontów są ograniczenia finansowe Stadniny, niemniej jednak to Spółka, jako właściciel obiektów budowlanych obowiązana jest użytkować je w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należyłym stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka – co do zasady - prawidłowo gospodarowała majątkiem w zakresie związanym z hodowlą koni, która to działalność nie należała do głównych przedmiotów jej funkcjonowania. Tylko od 2,2% do 3,0% przychodów netto Spółki było związane z działalnością w zakresie hodowli koni. Natomiast koszty związane z tą działalnością stanowiły od 5,4% do 6,5% kosztów działalności operacyjnej.

⁸⁷ Stajni elitarniej w Jankowicach i Stajni murowanej w Mędrzycach.

Powodowało to stratę, którą Spółka pokrywała z działalności podstawowej związanej z hodowlą bydła i produkcją roślinną. W związku z Spółka nie inwestowała i nie remontowała obiektów związanych z hodowlą koni. Skutkowało to zaniedbaniami w należytym utrzymaniu tych obiektów. Spółka przeprowadzała wymagane przeglądy budowlane tych obiektów, jednak w ramach tych przeglądów - nie zapewniła przeprowadzenia wszystkich wymaganych przeglądów instalacji wentylacyjnych.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wydzielenie miejsca do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczonego przed dostępem osób niepowołanych w Stajni w Mędrzycach.
2. Usunięcie z sąsiedztwa wyjścia na wybieg w Stajni elitarnej w Nowych Jankowicach przedmiotów stwarzających niebezpieczeństwo urazów u koni.
3. Zapewnienie w Stajni elitarnej w Nowych Jankowicach suchego wybiegu dla koni.
4. Zapewnienie dorosłym klaczom w białalni II w Stajni elitarnej w Nowych Jankowicach minimalnej wymaganej powierzchni.
5. Dochodzenie nadpłaconych kosztów świadczeń weterynaryjnych.
6. Realizowanie umów związanych z hotelowaniem/dzierżawieniem koni zgodnie z ich postanowieniami oraz rzetelne prowadzenie dokumentacji z nimi związanej.
7. Naliczenie i dochodzenie należnych Stadninie kwot z tytułu bezumownego hotelowania koni oraz nieterminowej zapłaty czynszu za wydzierżawienie koni.
8. Archiwizowanie corocznych wykazów koni do sprzedaży.
9. Doprowadzenie Stajni elitarnej w Jankowicach oraz Stajni w Mędrzycach do prawidłowego stanu technicznego.

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, dnia 31 grudnia 2019 r.

Kontrolerzy

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Karol Sobieszczyk
główny specjalista k. p.

p.o. Dyrektor
Oliwia Bar

.....
podpis

.....
podpis

Karol Gromotka
główny specjalista k. p.

.....
podpis